

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 5/2015-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. januára 2015 prerokoval opakovanú námietku prezidenta Slovenskej republiky Andreja Kisku č. 4542-2014-BA z 9. decembra 2014 o odmietnutí sudkyne Ústavného súdu Slovenskej republiky Jany Baricovej pre jej predpojatosť pri rozhodovaní vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 571/2014 a takto

r o z h o d o l :

Konanie o opakovanej námietke prezidenta Slovenskej republiky Andreja Kisku č. 4542-2014-BA z 9. decembra 2014 o odmietnutí sudkyne Ústavného súdu Slovenskej republiky Jany Baricovej pre jej predpojatosť vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 571/2014 **z a s t a v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. decembra 2014 doručená opakovaná námietka prezidenta Slovenskej republiky Andreja Kisku (ďalej aj „prezident Slovenskej republiky“) č. 4542-2014-BA z 9. decembra 2014 (ďalej aj „opakovaná námietka prezidenta Slovenskej republiky z 9. decembra 2014“ alebo

„podanie“) o odmietnutí sudkyne ústavného súdu Jany Baricovej pre jej predpojatosť pri jej rozhodovaní vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 571/2014.

Na ústavnom súde sú na základe uznesení č. k. III. ÚS 571/2014-25 z 24. septembra 2014 (uznesenie o spojení vecí vedených pod sp. zn. Rvp 10832/2014 a sp. zn. Rvp 10847/2014 na spoločné konanie) a č. k. PLs. ÚS 4/2014-11 z 12. novembra 2014 (uznesenie o spojení vecí vedených pod sp. zn. III. ÚS 571/2014 a sp. zn. I. ÚS 588/2014 na spoločné konanie) spojené na spoločné prerokovanie a rozhodnutie v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 571/2014 sťažnosť JUDr. Evy Fulcovej, Živnostenská 2, Bratislava, ktorou namieta porušenie základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky č. 1112-2014-BA z 2. júla 2014 o nevyzmenovaní za sudkyňu ústavného súdu; sťažnosť JUDr. Juraja Sopoligu, Bidovce 259, ktorou namieta porušenie základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a práva na vstup do verejných služieb svojej krajiny podľa čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt o občianskych právach“) rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky č. 1112-2014-BA z 2. júla 2014 o nevyzmenovaní za sudcu ústavného súdu a sťažnosť JUDr. Miroslava Duriša, PhD., Zádvorie 189/57, Liptovský Mikuláš, ktorou namieta porušenie základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy a práva na vstup do verejných služieb svojej krajiny podľa čl. 25 písm. c) paktu o občianskych právach rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky č. 1112-2014-BA z 2. júla 2014 o nevyzmenovaní za sudcu ústavného súdu.

Prezident Slovenskej republiky podaním č. k. 4542-2014-BA z 9. decembra 2014 doručeným ústavnému súdu 15. decembra 2014 namietal predpojatosť sudkyne III. senátu ústavného súdu Jany Baricovej.

V rámci svojej argumentácie v podaní z 9. decembra 2014 prezident Slovenskej republiky uviedol:

«Právny a skutkový základ druhého odmietnutia sudkyne Ústavného súdu Slovenskej republiky Jany Baricovej

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd“), konkrétne jeho prvý senát, rozhodol 12. novembra 2014 uznesením sp. zn. I. ÚS 690/2014 tak, že nevytlčil sudkyňu Ústavného súdu Janu Baricovú (ďalej len: „odmietaná sudkyňa“) z výkonu sudcovskej funkcie vo veci sp. zn. III. ÚS 571/2014.

Z odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že podstatou môjho odmietnutia boli ústavnosť vymenovania odmietanej sudkyne a možnosť jej vypočutia ako svedkyne. Také dôvody, podľa senátu, neodôvodňujú vylúčenie odmietanej sudkyne z výkonu sudcovskej funkcie, pretože jej vymenovanie bolo formálne ukončené a jej výsluch ako svedkyne neprichádza do úvahy, lebo nebola prítomná pri pohovoroch so sťažovateľmi.

Z obsahu tohto uznesenia je teda úplne zrejmé, že sa ním nerozhodlo o mojich dôvodoch odmietnutia sudkyne Jany Baricovej a dôvody tohto uznesenia sú nielen arbitrárne, ale idú až tak ďaleko, že prekrúcajú to, čo som uviedol v prvom odmietnutí sudkyne Jany Baricovej.

Každý súd, vrátane Ústavného súdu, je povinný rozhodovať o odmietnutí sudkyne tak, že náležitým spôsobom sa vyjadrí ku každému uplatnenému dôvodu takého procesného úkonu účastníka konania. Ak súd nepostupuje takýmto spôsobom, účastník je oprávnený uplatniť dôvody, na ktoré súd neodpovedal, v ďalšom odmietnutí sudkyne; opakované odmietnutia sú prípustné aj podľa zákona.

Podľa § 15a ods. 4 OSP (§ 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov) na opakované námietky zaujatosti podané z toho istého dôvodu súd neprihliadne, ak už o nich rozhodol nadriadený súd.

Z tohto ustanovenia jednoznačne vyplýva, že mám oprávnenie opakovať odmietnutie sudkyne Jany Baricovej, pretože prvý senát Ústavného súdu nerozhodol o mojich dôvodoch prvého odmietnutia, ale rozhodol o niečom, čo som v skutočnosti ani nenamietal. ...

Dôvod spočívajúci v potrebe vykonať dokazovanie výsluchom odmietanej sudkyne, o ktorom sa nerozhodlo uznesením I. ÚS 690/2014

Vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 571/2014 o prijatí sťažnosti JUDr. Evy Fulcovej a o prijatí sťažnosti JUDr. Juraja Sopoligu na ďalšie konanie rozhodoval III. senát

Ústavného súdu zložený z predsedu senátu Ľubomíra Dobrika, sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika.

K tejto veci bola pripojená na spoločné konanie aj vec vedená pod sp. zn. I. ÚS 588/2014 (sťažovateľ Miroslav Duriš).

Sudkyňu Janu Baricovú som vymenoval za sudkyňu Ústavného súdu mojim rozhodnutím z 10. júla 2014 č. 39-2014-OP.

Sťažovateľka Eva Fulcová a sťažovatelia Juraj Sopoliga a Miroslav Duriš mojim rozhodnutím č. 1112-2014-BA z 2. júla 2014 neboli vymenovaní za sudkyňu a sudcov Ústavného súdu.

Všetci traja sťažovatelia namietajú porušenie svojich základných práv na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy a sťažovatelia Juraj Sopoliga a Miroslav Duriš aj porušenie práva na vstup do verejných služieb svojej krajiny podľa čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach postupom a rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky č. 1112-2014-BA z 2. júla 2014, t. j. porušenie základného práva mať za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podstata ich sťažnosti teda spočíva v tom, že boli v konaní o ich ne/vymenovaní diskriminovaní tak, ako to rozsiahlo odôvodňujú vo svojich sťažnostiach.

Zásada rovnosti zaobchádzania predstavuje všeobecnú zásadu práva, ktorá je konkretizovaná prostredníctvom zásady zákazu diskriminácie. Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu táto všeobecná zásada vyžaduje, aby sa s porovnateľnými situáciami nezaobchádzalo rozdielne a aby sa s rozdielnymi situáciami nezaobchádzalo rovnako, ibaže by takéto zaobchádzanie bolo objektívne odôvodnené.

Podľa sťažovateľov v tejto veci sa vytvorili dve skupiny kandidátov na sudcu Ústavného súdu. V prvej skupine sa prirodzene nachádza kandidátka, ktorá bola vymenovaná za sudkyňu Ústavného súdu, a v druhej skupine sa nachádzajú všetci nevybraní kandidáti na sudcu Ústavného súdu.

Takýto výklad obsahu sťažností sťažovateľov je jedine možný a potvrdzuje ho plne vec Ústavného súdu vedená pod sp. zn. II. ÚS 5/03, v ktorej neúspešný kandidát na

predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tvrdil porušenie čl. 30 ods. 4 Ústavy vo vzťahu k úspešnému kandidátovi na predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Sťažovatelia sa teda vo svojich sťažnostiach vymedzujú, či vedomky alebo nevedomky, proti kandidátke, ktorá bola vymenovaná za sudkyňu Ústavného súdu, a tvrdia, že oni nemali – oproti Jane Baricovej – také podmienky na prístup k voleným a iným verejným funkciám, t. j. k funkcii sudcu Ústavného súdu ako ona.

Najvýraznejšie to vyplýva zo strany 20 ods. 5 sťažnosti Juraja Sopoligu, ktorý doslova uvádza:

„Pri splnení všetkých ústavných kritérií sťažovateľom. Je zrejmé, že nie sú dané rozdiely takého druhu a závažnosti, ktoré odôvodňujú nerovnaké zaobchádzanie so sťažovateľom (v porovnaní s úspešným kandidátom).“

Senát v uznesení o nevyhlúčení odmietanej sudkyne však k tomu závažnému tvrdeniu vôbec nezaujal stanovisko, hoci z tejto časti sťažnosti Juraja Sopoligu (to platí aj pre Evu Fulcovú a Miroslava Duriša) vyplývajú dve základné skutočnosti:

1) Juraj Sopoliga sa porovnáva s úspešným kandidátom, ktorým bola v jeho veci len odmietaná sudkyňa a tvrdí, že som s ňou zaobchádzal inak ako s ním;

2) Juraj Sopoliga nebol prítomný pri pohovore s odmietanou sudkyňou, ale tvrdí, že sa s ňou inak zaobchádzalo ako s ním; to je však tvrdená skutková okolnosť, na ktorú možno nájsť odpoveď len výsluchom odmietanej sudkyne a konfrontovaním zistení z jej výpovede s tvrdeniami uvedenými na s. 20 ods. 5 sťažnosti Juraja Sopoligu.

Preto je posledný odsek na s. 4 uznesenia o nevyhlúčení odmietanej sudkyne úplne zmätočný; v prvom odmietnutí som totiž tvrdil toto:

„Z toho vyplýva, že ako prezident Slovenskej republiky a účastník v tomto konaní budem navrhovať, aby sudkyňa Ústavného súdu Jana Baricová bola predvolaná a vypočutá ako svedkyňa na všetky okolnosti, ktoré sa týkali obsahu a formy jej pohovoru pred poradným orgánom, ktorý som zriadil na preskúmanie vhodnosti kandidátov na sudcu Ústavného súdu, ako aj na ostatné okolnosti, ktoré predchádzali jej vymenovaniu.“

Ako dospel senát k tomu, že som navrhoval vypočúť odmietanú sudkyňu na priebeh pohovorov ostatných sťažovateľov nie je z jeho uznesenia zistiteľné, ak odhliadneme od faktu, že senát prebral doslova a nekriticky argument Juraja Sopoligu.

V spojitosti s predmetom výsluchu odmietanej sudkyne je potrebné zdôrazniť, že závažnou okolnosťou objektívneho potvrdenia vzťahu tejto sudkyne k prejednávanej veci je aj to, že ona jediná získala poznatky o predmete dokazovania v tejto veci nie ako sudkyňa, ale ako priama účastníčka pohovoru pred poradným orgánom, ktorého ústavnosť, postup, postavenie a výsledky pred ním sťažovatelia namietajú, so zreteľom na jej osobu.

V tejto spojitosti je jasné, že ide o jedinú možnú svedkyňu, ktorá môže potvrdiť, ako sa s ňou, so zreteľom na čl. 30 ods. 4 Ústavy, zaobchádzalo; výsledok jej výpovede bude potrebné konfrontovať s výsluchmi nevymenovaných kandidátov na sudcu Ústavného súdu, vrátane troch sťažovateľov v tejto veci. Súčasne sa takto musí preskúmať, či táto kandidátka bola alebo nebola pred svojim vymenovaním za sudkyňu Ústavného súdu nejakým spôsobom zvýhodnená oproti nevymenovaným kandidátom.

V uznesení o nevyhlúčení odmietanej sudkyne niet žiadneho odôvodnenia týkajúceho sa týchto dôvodov odmietnutia. ...

Dôvod spočívajúci v dotknutosti odmietanej sudkyne v spojení s vecou II. ÚS 5/03, o ktorom sa nerozhodlo uznesením I. ÚS 690/2014

Sudca môže byť odmietnutý pre svoju predpojatosť aj vtedy, ak má kvalifikovaný pomer k veci.

Pod kvalifikovaným pomerom sudcu k prejednávanej veci je potrebné rozumieť predovšetkým to, že výsledok konania pred Ústavným súdom by sa mohol priamo a bezprostredne dotknúť postavenia, najmä práv a oprávnení takého sudcu; v prípade odmietanej sudkyne by sa dalo objektívne uvažovať o tom, že by mohla byť v prítomnom konaní oprávnene považovaná, ak by sťažovatelia správne formulovali svoje sťažnosti, aj za vedľajšiu účastníčku

Dôvodom je to, že ak by uspeli viacerí ako dvaja sťažovatelia (sťažnosti podali všetci piati nevymenovaní kandidáti), takýto výsledok by mohol priamo a bezprostredne vplývať na ústavnosť jej vymenovania.

Senát v uznesení o nevyhlúčení odmietanej sudkyne na tento dôvod pomeru odmietanej sudkyne k predmetu konania vo veci III. ÚS 571/2014 však odpovedal takto:

„Toto konanie (rozumej, ktorého účastníčkou bola odmietaná sudkyňa) už nemá nič spoločné s ďalšími konaniami neúspešných kandidátov...“.

Opätovne poukazujem na to, že samotní sťažovatelia poukazujú na súvis konania, v ktorom odmietaná sudkyňa bola vymenovaná za sudkyňu Ústavného súdu, s ich konaniami a z tohto porovnania (sťažnosť Juraja Sopoligu) vyvodzujú záver o nerovnakom zaobchádzaní s nimi.

Bude preto úlohou pre senát Ústavného súdu, namiesto uvádzania vlastných dôvodov, ktoré nemajú žiadnu oporu v sťažnostiach, odpovedať na tento dôvod odmietnutia v súlade s jeho obsahom. ...»

Na základe uvedeného prezident Slovenskej republiky v závere svojho podania uviedol, že je nútený vyhlásiť, že sudkyňu ústavného súdu Janu Baricovú vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 571/2014 odmieta podľa § 28 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre jej pomer k veci, tak ako to vyplýva z obsahu tohto podania, a navrhol, aby ju príslušný senát vylúčil z výkonu jej sudcovskej funkcie v tejto veci.

Sudkyňa ústavného súdu Jana Baricová sa k opakovanej námietke prezidenta Slovenskej republiky z 9. decembra 2014 vyjadrila podaním zo 17. decembra 2014, v ktorom uviedla, že zotrváva na svojom vyjadrení z 28. októbra 2014 a podľa nej v tejto opakovanej námietke nie sú uvedené žiadne nové skutočnosti ani okolnosti, s ktorými by sa ústavný súd už nezaoberal a o ktorých by už nebol rozhodol uznesením sp. zn. I. ÚS 690/2014 z 12. novembra 2014.

II.

Podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde je sudca vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti. Podľa § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 oznámi sudca bez meškania predsedovi ústavného súdu.

Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli v priebehu prvého ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť bez zbytočného odkladu. Na neskoršie vyhlásenie o odmietnutí sudcu pre predpojatosť sa neprihliada a ústavný súd už o ňom nerozhoduje.

Podanie prezidenta Slovenskej republiky z 9. decembra 2014 posúdil I. senát ústavného súdu ako opakovanú námietku prezidenta o odmietnutí sudkyne ústavného súdu Jany Baricovej pre jej predpojatosť pri jej rozhodovaní vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 571/2014.

Zákon o ústavnom súde neobsahuje úpravu postupu ústavného súdu v konaní pred ním pri podaní opakovanej námietky zaujatosti.

Ústavný súd pri rozhodovaní v tejto veci primerane vychádzal z ustanovenia § 15a ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 31a zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého na opakované námietky zaujatosti podané z toho istého dôvodu súd neprihliadne. Vzhľadom na uvedené nebolo podľa názoru senátu I. ÚS nevyhnutné o predmetnej veci opakovane rozhodnúť. Námietkový senát však zohľadnil dispozitívny úkon namietanej sudkyne a pokyn predsedníčky ústavného súdu na predloženie veci senátu I. ÚS na ďalšie rozhodnutie, a preto konanie o opakovanej námietke prezidenta Slovenskej republiky č. 4542-2014-BA z 9. decembra 2014 o odmietnutí sudkyne ústavného súdu Jany Baricovej pre jej predpojatosť vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 571/2014 v záujme procesnej čistoty zastavil.

Nad rámec uvedeného ústavný súd k argumentácii prezidenta Slovenskej republiky v podaní z 9. decembra 2014 poznamenáva, že pri rozhodovaní o námietke zaujatosti sudcu nie je prípustné vychádzať iba z pochybností o pomere sudcu k prejednávanej veci alebo

k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, ale je potrebné vychádzať aj z hmotnoprávneho rozboru objektívnych skutočností, ktoré k týmto pochybnostiam viedli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. januára 2015